

ČESKÁ POEZIE 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

Tematická oblast	Česká literatura 1. poloviny 20. století
Datum vytvoření	10. 12. 2012
Ročník	3. ročník gymnázia
Stručný obsah	DUM slouží k procvičení a zopakování učiva na základě pracovních listů. Ty obsahují cvičení, práce s textem, odkazy.
Způsob využití	Žáci řeší jednotlivé úkoly, ve kterých musí vycházet ze svých znalostí a také tvořivosti. Pro zpestření či doplnění slouží odkazy. Součástí je i řešení daných úkolů.
Autor	Mgr. Martina Svízellová
Kód	VY_32_INOVACE_15_CSVI16

Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové
zkoušky Zlín

ČESKÁ POEZIE 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1. Co do řady nepatří? A proč?

- a. Těžká hodina, Pracující den, Pantomima, Věrný hlas, Město v slzách
 - Uveďte autory básnických sbírek.
- b. O listonošovi, Povídání o pejskovi a kočičce, Kubula a Kuba Kubikula, O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách, Trampoty pana Tenkráta
 - Uveďte autory děl.
- c. J. Seifert, J. Orten, V. Nezval, V. Holan, K. Biebl
- d. Čítanka jaro, Maminka, Struny ve větru, Manon Lescaut, Akrobat
 - Uveďte jména spisovatelů.
- e. F. Halas, J. Neruda, K. J. Erben, V. Nezval, J. Wolker
- f. Avantgardní směr, Karel Teige, hravost, hlavní postava – dělník, V. Nezval, ryze český směr
- g. Pět minut za městem, Domov, Kamenný most, Torzo naděje, Triumf smrti
- h. Naše paní Božena Němcová, Dokument, Ladění, Sépie
- i. K. Bednář, J. Zahradníček, J. Durych, J. Deml, V. Renč
- j. G. Apollinaire, proud vědomí, V. Nezval, halucinogenní látky, přísné použití interpunkce

2. Uvedené básně jsou z Nezvalovy Abecedy.

- a. Uhodni, která dvě písmena autor v básních popisuje.

Září jako měsíc nad vodou

Ubývej zhasni měsíci veliký

Romance gondoliérů navždy mrtvy jsou

Tož vzhůru kapitáne do Ameriky

Pružné tělo tanečnice

Nad hlavou červený vějíř plápolá

Kapelníkova rudá kštica

Nejvyšší tóny! Indianola

- b. Pokus se vymyslet pár přirovnání k písmenu B. Co ti připomíná?

Odkaz na filmové zpracování Nezvalovy *Manon Lescaut*:

<http://www.youtube.com/watch?v=AjXOg1Dj81k>

3. Kdo je autorem?

- a. Šel malíř chudě do světa
- b. Havraním brkem
- c. Torzo naděje
- d. La Saletta
- e. Svatý kopeček
- f. Tonoucí stíny
- g. Hudba na náměstí
- h. Zloděj z Bagdádu
- i. 52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida

Odkaz na báseň Jana Zahradníčka *Znamení moci* v podání Račovana Lukavského.

<http://www.youtube.com/watch?v=r1Fqf-s9LvQ>

4. Jakého českého básníka by sis vybral? A proč?

5. Jakého autora by sis naopak nevybral? A proč?

6. Práce s texty:

- a. Kdo je autorem básní? Jak se jmenují a do které básnické sbírky patří?
- b. Text 1: Kdo promlouvá s Antonínem? Jaký je postoj této osoby? Kdo je Antonín a v čem spočívá smysl jeho práce? Jaké je vyznění ukázky? Co myslí básník posledními verši?
- c. Text 2: Jaký kontrast se nachází v těchto verších?
- d. Text 3: Najdi přirovnání a personifikaci. Srovnej s předchozími ukázkami.

„Antoníne,
muži můj jediný,
proč tak se mi vracíš
v tyto hodiny?
Proč jsi se miloval
s tou holkou prokletou,
s milenkou železnou,
ohněm a lopatou?
Proč muž tu na světě
vždycky dvě lásky má,
proč jednu zabíjí
a na druhou umírá?

1

Neslyší slepec, - do tmy se propadá
a tma jej objímá a tma jej opřádá,
raněné srdce už z hrudi mu odchází
hledat si ve světě jinačí obvazy,
však nad černou slepotou veselá lampa
visí,
to není veselá lampa, - to jsou oči čísi

Chlapecké srdce je písnička na 2
začátku, plán pro zámek, který bys
lidem jak milé dal k svátku, ale mužovo
srdce jsou ruce a mozoly, které se krví
svou do cihel probolí, aby tu stále
alespoň skutečná hospoda u silnice
pro ušlé poutníky a pro poutnice.

2

Myslím, že v poledne každý den
by mohl být květnově tichý a slavný,
kdyby všechny plotny u kamen
mohly být jako louky na jaře.
Maminky - sluníčka
v kuchyních by se nad nimi točily a smály,
žehnaly by je zlatýma rukama
a ony – jako ta země pod náma
v odplatu za to by daly

3

ŘEŠENÍ

ČESKÁ POEZIE 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1. Co do řady nepatří? A proč?

- a. Těžká hodina, Pracující den, **Pantomima** (poetické dílo, ostatní proletářská poezie),
Věrný hlas, Město v slzách
 - Uveďte autory básnických sbírek. **J. Wolker, J. Hora, V. Nezval, K. Biebl, J. Seifert**
- b. O listonošovi, Povídání o pejskovi a kočičce, Kubula a Kuba Kubikula, O mudrci
Bidpajovi a jeho zvířátkách, **Trampoty pana Tenkráta** (ostatní knihy jsou určeny
dětem)
 - Uveďte autory děl. **J. Wolker, J. Čapek, V. Vančura, I. Olbracht, J. Hašek**
- c. J. Seifert, **J. Orten** (mladší básnická generace), V. Nezval, V. Holan, K. Biebl
- d. Čítanka jaro, Maminka, Struny ve větru, **Manon Lescaut** (drama x ostatní jsou
básnické sbírky), Pantomima
 - Uveďte jména spisovatelů: **J. Orten, J. Seifert, J. Hora, V. Nezval, V. Nezval**
- e. **F. Halas** (ostatní psali balady), J. Neruda, K. J. Erben, V. Nezval, J. Wolker
- f. Avantgardní směr, Karel Teige, hravost, **hlavní postava – dělník** (nepatří do
charakteristiky poetismu), V. Nezval, ryze český směr
- g. Pět minut za městem, Domov, Kamenný most, Torzo naděje, **Triumf smrti** (nejedná
se o reakci na okupaci)
- h. Naše paní Božena Němcová, **Dokument** (dílo Holana x ostatní Halase), Ladění, Sépie
- i. **K. Bednář** (básník mladé generace, skupina Ohnice x katolicky orientovaní
spisovatelé), J. Zahradníček, J. Durych, J. Deml, V. Renč
- j. G. Apollinaire, proud vědomí, V. Nezval, halucinogenní látky, **přísné použití
interpunkce** (nepatří do charakteristiky surrealismu – nepoužívali interpunkci)

2. Uvedené básně jsou z Nezvalovy Abecedy.

- a. Uhodni, která dvě písmena autor v básních popisuje.

Září jako měsíc nad vodou

C

Ubývej zhasni měsíci veliký

Romance gondoliérů navždy mrtvy jsou

Tož vzhůru kapitáne do Ameriky

Pružné tělo tanečnice

I

Nad hlavou červený vějíř plápolá

Kapelníkova rudá kštica

Nejvyšší tóny! Indianola

- b. Pokus se vymyslet pár přirovnání k písmenu B. Co ti připomíná?

(břichatý pán, babička, nadýchané peřiny ...)

Druhé písmeno dětského slabikáře

Nezvalovy verše

A obrázek prsu milenčina

3. Kdo je autorem?

a. Šel malíř chudě do světa	Jaroslav Seifert
b. Havraním brkem	Vladimír Holan
c. Torzo naděje	František Halas
d. La Saletta	Jan Zahradníček
e. Svatý Kopeček	Jiří Wolker
f. Tonoucí stíny	Josef Hora
g. Hudba na náměstí	Jindřich Hořejší
h. Zloděj z Bagdádu	Konstantin Biebl
i. 52 hořkých balad věčného
studenta Roberta Davida	Vítězslav Nezval

4. Samostatná práce.

5. Samostatná práce.

6. Práce s textem:

a) Jiří Wolker; názvy básní - Balada o očích topičových, Těžká hodina, Kamna;
básnické sbírky - Těžká hodina (text 1, 2), Host do domu (text 3)

b) Jeho žena má o něj starost, vyčítá mu, že tráví mnoho času v práci. Antonín je
dělník – topič. Jeho práce přináší užitek lidem. Ze začátku báseň působí smutně,
Antonín kvůli své práci totiž oslepl. Poslední verše jsou optimistické – postava
Antonína získává monumentalizující význam, má nadosobní poslání vůči druhým
lidem. Topičovy oči se staly lampami, které přináší světlo.

c) Chlapec x muž, sny x realita (těžká práce)

d) Přirovnání: plotny u kamen jako louky na jaře, personifikace: růst na sobě chlebům
a koláčům. Autor vnímá jevy naivními očima a radostně. Nejprostší předměty

získávají neobyčejný význam. Texty 1 a 2 jsou vyzrálější práce, kdy dochází ke změně básníkovy vnímání a uvědomění si drsné skutečnosti.

PRAMENY

WOLKER, J. *Básně*. 2. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1974. s. 165, 123, 48.

HÁNOVÁ, E. a kol. *Odmaturuj z literatury 1*. 3. vyd. Brno: Didaktis. 2004. ISBN 80-7358-016-0.